

Pravěká vesnička v Železných horách

Zpráva o projektu využití experimentální archeologie jako programu pro dětské oddíly ve skautské rezervaci pod Slávkovou hůrkou v Železných horách

Roman Anýž Společnost experimentální archeologie Hradec Králové

Organizace Junáka – svazu skautů a skautek ČR získala v roce 1990 do dlouhodobého pronájmu pozemek poblíž městečka Slatiňany v Železných horách. Šlo o rozsáhlé louky a menší lesní remízky - někdejší střelnici LM. Kromě dětských letních táborů, které se v tomto areálu každoročně konají, zde v roce 1998 začalo vznikat malé centrum pro pravěké aktivity.

Několik zdejších roverů (věková kategorie skautské mládeže od 15 do 26 roků), se zúčastnilo různých lesních škol, kde, mimo jiné, pod vedením Vlády Tintěry vyráběli keramiku či pazourkové nástroje. To, co se naučili, vyzkoušeli potom se svými menšími svěřenci při družinových schůzkách a výpravách. Mezi dětmi se tyto činnosti setkaly s velkým zájmem, a tak se zrodil nápad, vybudovat pro pravěké ak-

tivity malé zázemí ve skautské rezervaci pod Slávkovou hůrkou. Cílem tohoto projektu bylo umožnit různým dětským oddílům vyzkoušet zajímavý program v přírodě. Oživit teoretické znalosti z hodin dějepisu a vyzkoušet si některé běžné práce našich pravěkých předků. Během dvou let spíše nepravidelné činnosti se podařilo postavit rekonstrukce některých objektů a uskutečnit několik experimentů.

První naší snahou byla výroba různých pravěkých nástrojů a práce s nimi. Vyzkoušeli jsme štípání pazourkových pecek na výrobu nožů, rydel i srpů, ale i broušení břidlicové sekery. Kácení a opracování stromů potom po dlouhý čas patřilo mezi chlapci k nejoblíbenějším činnostem. Dřevěnými motykami jsme obdělali miniaturní pokusné poličko, které jsme potom

obehnali proutěným plůtkem. První pšenice sice nebylo moc, ale radost z ní byla obrovská. V srpnu jsme oplocení využili jako ohrádku pro kozu, kterou nám vesničané zapůjčili. Naučili jsme se o ni starat a dojit mléko. Abychom mohli okusit i pravěkou stravu, vyzkoušeli jsme umlít mouku na zrnotěrci. V létě, při soustředění, jsme potom postavili chlebovou pec z kamenů, proutí a hlíny, která nám do dnes vydala nejen chutný bochánek chleba. Překvapivě úspěšně dopadl experiment se svislým tkalcovským stavem. Pár dní sice trvalo, než jsme přišli na správný sklon stavu, na váhu a nejlepší umístění hliněných závaží, ale děvčatům se zakrátko podařilo utkat velmi kvalitní kusy látky. Dívčí prací bylo také soukání nitě. Po hodinách práce, při kterých vzniklo nemnoho metrů jakési příze z ovčí vlny, jsme poznali, jak úmorná a zdoluhavá práce předcházela vytvoření materiálu na oděv.

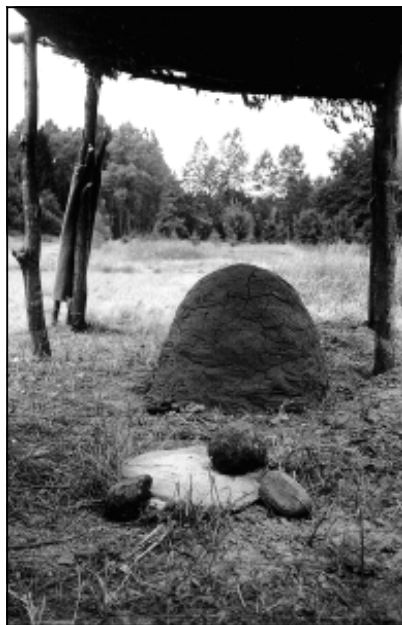
Abychom nezůstali pouze u praktických činností, které našim předkům umožňovaly nasytit se, obléknout či opracovat kmen stromu, vybudovali jsme i kultovní okrsek - místo pro staré bohy Země. Náš oblíbený starý dub, stojící ne daleko od vesničky, směrem k lesu, se přímo nabízel k využití. Za vzor nám posloužil nálezy fragmentů hliněných závěsků a ozdob na vrchu Burkovák u Nemějic v Jižních Čechách. Vyrobili jsme asi na dvě stě závěsků z pálené hlíny, nejrůznějších tvarů, a pověsili je do koruny dubu. Kamenný oltář - 150x50x30 cm velký břidlicový blok - jsme po dřevěných kulánech dopravili pod strom ze vzdálenosti asi 300 m. V hliněných miskách jsme potom obětovali obilí a chléb, který jsme upekli.

Posledním naším úspěšným pokusem byla stavba laténského venkovského domu podle nálezu v Brně-Obřanech. Protože s menšími dětmi nemáme možnost

stavět rekonstrukce větších objektů ve skutečné velikosti, rozhodli jsme se pro stavbu zmenšeného modelu. Půdorys domu měl rozměry cca 100x 40 cm (měř. cca 1:4). Postupovali jsme stejně, jako při stavbě ve skutečné velikosti. Od kůlových jamek, přes vyplétání a omazání stěn až po rákosovou střechu, tak, aby děti poznaly všechny činnosti spojené se stavbou pravěkého obydlí.

V areálu vesničky, která je stále ještě v plenkách, se vystřídalo již několik dětských oddílů. Proběhla zde i malá exkurze žáků slatiňanské základní školy. Nadšení dětí pro pravěké aktivity, které pokaždé projevují, nás povzbuzuje k další práci a organizování nových "výprav do pravěku". Věřím, že tím, kromě dobrodružství a zábavy, které tento program dětem poskytuje, pomůžeme i učitelům dějepisu doplnit a obohatit jejich výklad o dějinách pravěku.

Založení pracovní skupiny experimentální archeologie

Radomír Tichý Ústav historických věd PdF VŠP Hradec Králové

Dne 30. 10. 1999 byla na II. konferenci experimentální archeologie v Uhřínově pod Deštnou ustavena pracovní skupina experimentální archeologie České společnosti archeologické. Poprvé došlo ke sdružení skupin, které se tím či oním způsobem zabývají experimentem v archeologii. Jejich cílem je koordinovat svoji činnost a udržovat kontakty, které budou obor posouvat vpřed.

Od prvního setkání na Uhřínově v roce 1994 si každá skupina vytvořila svoje zaměření dle období (paleolit až doba bronzová - Mamuti Praha, neolit až halštatská - Společnost experimentální archeologie Hradec Králové, protohistorie - Keltoi Mladá Boleslav, Altamira Kosmonosy, středověk

- Villa Nova Uhřínov). Rovněž časem vzniklo neformální dělení na skupiny pracující s dětmi a mládeží s oddílovým programem a skupiny s odbornými cíli.

Díky aktivitě členů oddílu Mamuti se můžete s jednotlivými skupinami setkat a poznat je na stránkách **www.mamuti.cz**. Internet by měl být tím nejrychlejším diskusním fórem. Výsledky by měly být prezentovány v časopise „Experiment a rekonstrukce v archeologii“ (jednou ročně) a stejnojmenném sborníku (jednou za několik let).

Výbor pracovní skupiny experimentální archeologie ČAS: Radomír Tichý (předseda), Bohumír Dragoun (místopředseda), Zdeněk Březina (jednatel).